

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	0	5
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 1st Semester
(1129)

ICT SKILL DEVELOPMENT**(In All Mediums)****(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)****Paper—F-1.5****Time Allowed : Three Hours]****[Maximum Marks : 40**

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting **ONE** question from each Unit I to IV and Question No. 9 in Unit-V is compulsory. Distribution of marks is shown against each question.

UNIT—I

1. What do you understand by computer ? Discuss the chief characteristics of a computer system. 8
2. What is ICT ? Discuss the need and scope of ICT in education. 8

UNIT—II

3. Discuss the different types of storage devices used in computer system. 8
4. What do you mean by software ? Differentiate between application and system software. 8

UNIT—III

5. Discuss the important features of a PowerPoint Presentation. Suggest appropriate measures to make your presentation effective in teaching learning. 8

6. What are the possible causes of virus infection in a computer system? Suggest some remedies to control the commonly occurring virus infections. 8

UNIT—IV

7. Discuss the applications of the internet in our daily life. Explain the importance of internet for research in education. 8
8. What do you mean by a network ? Discuss the types of networking used for sharing resources in computers. 8

UNIT—V

9. Explain each of the following briefly :—
- (a) Importance of computer for elementary classes
 - (b) Importance of online learning
 - (c) Operating system
 - (d) Utility of social sites.
- 4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- सभी में से पांच प्रश्न करें। प्रत्येक यूनिट I से IV में से एक प्रश्न का चयन करें और यूनिट-V में प्रश्न संख्या 9 अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के सामने अंक दिए गए हैं।

यूनिट-I

1. कंप्यूटर से आप क्या समझते हैं ? कंप्यूटर सिस्टम की मुख्य विशेषताओं की चर्चा करें। 8
2. आई.सी.टी. क्या है ? शिक्षा में आई.सी.टी. की आवश्यकता और कार्यक्षेत्र की चर्चा करें। 8

यूनिट-II

3. कंप्यूटर प्रणाली में उपयोग किए जाने वाले विभिन्न प्रकार के संचय उपकरणों की चर्चा करें। 8

ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗੋਂ ਔਰ ਸਿਸਟਮ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਕੇ ਬੀਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋਂ।

8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਏਕ ਪਾਵਰ ਪੌਇੰਟ ਪ੍ਰਸਤੁਤਿ ਕੀ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। ਸਿਖਾਣ ਅਧਿਗਮ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਨਾਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਉਪਯੁਕਤ ਉਪਾਯ ਸੁਝਾਏ।

8

6. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਮੇਂ ਵਾਇਰਸ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਣ ਕਯਾ ਹੈ ? ਆਮਤੌਰ ਪਰ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਵਾਇਰਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਕੁਝ ਉਪਾਯ ਸੁਝਾਏ।

8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਹਮਾਰੇ ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਇੰਟਰਨੇਟ ਕੇ ਅਨੁਪ੍ਰਯੋਗੋਂ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। ਸਿਖਾਣ ਮੇਂ ਅਨੁਸੰਘਾਨ ਕੇ ਲਿਏ ਇੰਟਰਨੇਟ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕੋ ਸਮਝਾਏ।

8

8. ਨੈਟਵਰਕ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੇਂ ਸੰਸਾਧਨੋਂ ਕੋ ਸਾਝਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਉਪਯੋਗ ਕੀ ਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ਨੈਟਵਰਕਿੰਗ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ।

8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਪ੍ਰਤਿਏਕ ਕੋ ਸੰਖੇਪ ਮੇਂ ਸਮਝਾਏ :—

(ਕ) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਛਾਓਂ ਕੇ ਲਿਏ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕਾ ਮਹਤਵ

(ਖ) ਆਨਲਾਈਨ ਸਿਖਾਣ ਕਾ ਮਹਤਵ

(ਗ) ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ

(ਘ) ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇਟਸ ਕੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ।

4×2=8

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ-V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋਂ ਹੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

8

2. ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ. ਕੀ ਹੈ ? ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆਈ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੰਡਾਰਨ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
4. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਪਾਵਰਪੁਆਇੰਟ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸਿਕਸ਼ਣ ਅਧਿਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਪਯੁਕਤ ਉਪਾਵ ਦੱਸੋ। 8
6. ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ? ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਉਪਾਵ ਸੁਝਾਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 8
8. ਨੈਟਵਰਕ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੈਟਵਰਕਿੰਗ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਸਮਝਾਓ :
- (ੳ) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
- (ਅ) ਓਨਲਾਈਨ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
- (ੲ) ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ।
- (ਸ) ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਾਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ।

4×2=8

(i) Printed Pages : 7]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

8	0	0	5
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 1st Semester Examination

1127

ICT SKILL DEVELOPMENT

(Same for USOL Candidates of 1st Sem.)

Paper : F-1.5

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 40

Note :- Candidate is required to attempt *five* questions in all, including Question No. 9 (which is compulsory) and attempt remaining *four* questions by selecting *one* question from each Unit.

Unit-I

1. What is the significance of ICT based education system for enhanced learning in Indian Schools ? 8
2. Why in your opinion our Government is emphasizing compulsory computer education at school level ? Explain its merits and obstacles in providing such education. 8

Unit-II

3. Describe at least two input and output devices of a computer with diagrams and functioning of each. 8
4. What is Software ? Differentiate between system and application software with examples. 8

Unit-III

5. What is an operating system ? Differentiate between features of DOS and Windows. 8
6. Explain major features of presentation software. Write advantages of this software in the field of education according to your opinion. 8

Unit-IV

7. What is Internet ? Explain various services provided by internet that could enhance the learning process. 8
8. Explain social networking sites with example. List its merits and ways in which blog can be utilized for imparting education. 8

Compulsory Question

9. (i) Give examples of Storage devices. 2
- (ii) Define Computer Network. 2
- (iii) Give examples of utility tools. 2
- (iv) Write major advantages of spreadsheet software for a teacher. 2

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रश्न क्र. 9 अनिवार्य सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए।
शेष प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न का उत्तर दीजिए।

इकाई-I

1. भारतीय स्कूलों में अधिगम बढ़ाने के लिए शिक्षा पद्धति पर आधारित ICT का क्या महत्त्व है ? 8
2. आपके विचार में सरकार स्कूल स्तर पर कम्प्यूटर शिक्षा अनिवार्य कर रही है, क्यों ? ऐसी शिक्षा देने में इसके गुणों तथा अवरोधों का वर्णन कीजिए। 8

इकाई-II

3. कम्प्यूटर की कम से कम दो इनपुट तथा आउटपुट डिवाइसों का वर्णन डायग्राम तथा प्रत्येक के कार्य सहित कीजिए। 8
4. सॉफ्टवेयर क्या है ? सिस्टम तथा एप्लीकेशन सॉफ्टवेयर में उदाहरण सहित अन्तर कीजिए। 8

इकाई-III

5. ऑपरेटिंग सिस्टम क्या है ? DOS तथा Windows की विशेषताओं में अन्तर स्पष्ट कीजिए। 8
6. प्रस्तुतिकरण (Presentation) सॉफ्टवेयर की प्रमुख विशेषताओं का वर्णन कीजिए। आपके अनुसार शिक्षा के क्षेत्र में इस सॉफ्टवेयर के लाभों को लिखिए। 8

इकाई-IV

7. इन्टरनेट क्या है ? इन्टरनेट द्वारा दी गई विभिन्न सेवाओं का वर्णन करते हुए अधिगम प्रक्रिया को बढ़ाने का वर्णन कीजिए। 8
8. सामाजिक नेटवर्किंग साइट्स का उदाहरण सहित वर्णन कीजिए। इसके गुणों की सूची बनाइए तथा वह तरीका बताइए जिसमें शिक्षा लागू करने के लिए ब्लॉग प्रयुक्त किया जा सके। 8

अनिवार्य प्रश्न

9. (i) स्टोरेज डिवाइसेज के उदाहरण दीजिए। 2
- (ii) कम्प्यूटर नेटवर्क की परिभाषा दीजिए। 2
- (iii) उपयोगिता उपकरण के उदाहरण दीजिए। 2
- (iv) एक अध्यापक के लिए स्प्रेडशीट सॉफ्टवेयर के प्रमुख लाभ लिखिए। 2

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਹਿਤ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ । ਬਾਕੀ ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਭਾਰਤੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ (ICT) ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? 8
2. ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ? ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 8

ਇਕਾਈ-II

3. ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਇਨਪੁਟ ਅਤੇ ਆਉਟਪੁਟ ਡਿਵਾਇਸਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਡਾਇਗਰਾਮ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਹਿਤ ਕਰੋ । 8
4. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੀ ਹੈ ? ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ । 8

ਇਕਾਈ-III

5. ਉਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ ? (DOS) ਅਤੇ (Windows) ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ । 8
6. ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ (Presentation) ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਲਿਖੋ । 8

ਇਕਾਈ-IV

7. ਇੰਟਰਨੈਟ ਕੀ ਹੈ ? ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪਰਿਕ੍ਰਮਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

8

8. ਸਮਾਜਿਕ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਸਾਇਟਸ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲਾਗ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ।

8

ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

9. (i) ਸਟੋਰੇਜ ਡਿਵਾਇਸੇਜ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ ।

2

(ii) ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਪੇਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ।

2

(iii) ਉਪਯੋਗੀ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ ।

2

(iv) ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਲਈ ਸਪ੍ਰੈਡਸ਼ੀਟ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

2